

ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ ТА ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕДУРИ

УДК 342.9: 352 (477)

DOI <https://doi.org/10.32782/ehrlichsjournal-2025-12.04>

ВАЛЕРІЙ КОЛПАКОВ

доктор юридичних наук, професор,

завідувач кафедри конституційного та адміністративного права

Запорізького національного університету, Україна

ORCID: 0000-0002-8580-3261

ІГОР КОВБАС

доктор юридичних наук, доцент кафедри публічного права

Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, Україна

ORCID: 0000-0001-7039-1586

Анотація. Стаття присвячена поняттю, змісту й особливостям адміністративної процедури. Автором піднімається проблема регулювання відносин органів виконавчої влади, їх посадових осіб, інших суб'єктів, які уповноважені здійснювати функції публічної адміністрації, з фізичними та юридичними особами щодо розгляду й вирішення адміністративних справ у дусі визначеної Конституцією України демократичної та правової держави.

Актуалізуючи проблематику, автор у статті з'ясовує відносини, що виникають із виконання публічною адміністрацією визначених законом функцій і завдань, між органами виконавчої влади та фізичними і юридичними особами щодо розгляду й вирішення адміністративних справ.

Проводиться аналіз останніх досліджень і публікацій, присвячених поняттю, змісту й особливостям адміністративної процедури.

З метою з'ясування проблеми, заявленої автором статті, робиться огляд емпіричної нормативної бази під час створення означеного нормативного акта.

Перш ніж перейти до детальнішого дослідження поняття «адміністративна процедура», автор звертається до довідкової та юридичної літератури з метою з'ясування означеного поняття.

Автором розкриваються види адміністративних процедур, визначаються обов'язкові учасники процедури й так звані зацікавлені особи, які вступають в адміністративне провадження за власною ініціативою або яких залучають за ініціативою адміністративного органу, оскільки рішення у справі може вплинути на їхні законні інтереси.

У статті звертається увага на загальну адміністративну процедуру в більшості розвинених країн Західної Європи, на те, як розуміють поняття «адміністративна процедура» вітчизняні вчені-адміністративісти у вузькому та широкому розумінні.

З метою з'ясування поняття та сутності адміністративної процедури автор звертається і до законодавчого тлумачення цього терміна. Автором виділяються й основні суб'єкти адміністративно-процедурної діяльності.

Автор зазначає на ознаки адміністративної процедури, звертаючись при цьому до вітчизняних вчених та вступаючи з ними в полеміку із цього питання. Автором також з'ясовується процесуальний статус суб'єктів юрисдикційних проваджень, що складаються з приводу вирішення спорів, реалізації будь-яких адміністративно-процесуальних правовідносин.

Характеризуючи розуміння адміністративної процедури з метою надання їй більш деталізованої характеристики, автор звертається до думок вітчизняних юристів з приводу ознак і сутності адміністративної процедури.

У висновках висловлюється авторська позиція щодо важливих аспектів адміністративної процедури та її значення для адміністративних органів.

Ключові слова: адміністративна процедура, поняття адміністративної процедури, адміністративно-процедурна діяльність, ознаки адміністративної процедури, суб'єкти адміністративно-процедурної діяльності, органи виконавчої влади, посадові особи, адміністративні органи, адміністративний акт.

CONCEPT, CONTENT AND FEATURES OF ADMINISTRATIVE PROCEDURE

UDC 342.9: 352 (477)

DOI <https://doi.org/10.32782/ehrlchsjournal-2025-12.04>

VALERIY KOLPAKOV

Doctor of Law, Professor,

Head of the Department of Constitutional and Administrative Law

Zaporizhia National University, Ukraine

ORCID: 0000-0002-8580-3261

IHOR KOVBAS

Doctor of Law, Associate Professor at the Department of Public Law

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Ukraine

ORCID: 0000-0001-7039-1586

Abstract. The article is devoted to the concept, content and features of administrative procedure. The author raises the issue of regulation of relations between executive authorities, their officials and other entities authorised to perform public administration functions, and individuals and legal entities regarding consideration and resolution of administrative cases in the spirit of the Constitution of Ukraine.

Updating the issue, the author clarifies in the article the relations arising from the performance by public administration of the functions and tasks defined by law, and by individuals and legal entities in relation to consideration and resolution of administrative cases.

The author analyses the latest research and publications on the concept, content and features of administrative procedure.

In order to clarify the problem stated by the author of the article, the author reviews the empirical regulatory framework used to create the said regulatory act.

Before proceeding to a more detailed study of the concept of 'administrative procedure', the author refers to the reference and legal literature with a view to clarifying this concept.

The author reveals the types of administrative procedures, mandatory participants to the procedure and the so-called 'interested persons' who enter into administrative proceedings on their own initiative or are involved at the initiative of an administrative body, since the decision in the case may affect their legitimate interests.

The article focuses on the general administrative procedure in most developed countries of Western Europe, and on how the concept of 'administrative procedure' is understood by domestic administrative law scholars in a narrow and broad sense.

In addition, with a view to clarifying the concept and essence of administrative procedure, the author also refers to the legislative interpretation of this term. The author also identifies the main subjects of administrative procedure.

The author also draws attention to the features of administrative procedure, referring to national scholars and engaging in a polemic with them on this issue. The author also clarifies the procedural status of the subjects of jurisdictional proceedings arising out of dispute resolution and the implementation of any administrative procedural legal relations.

Describing the understanding of administrative procedure with a view to providing a more detailed description, the author refers to the opinions of national lawyers on the features and essence of administrative procedure.

In conclusion, the author expresses her own position on the important aspects of administrative procedure and its importance for administrative bodies.

Key words: administrative procedure, concept of administrative procedure, administrative procedure activity, signs of administrative procedure, subjects of administrative procedure activity, executive authorities, officials, administrative bodies, and administrative act.

Постановка проблеми. Проблема регулювання відносин органів виконавчої влади, їх посадових осіб, інших суб'єктів, які уповноважені здійснювати функції публічної адміністрації, з фізичними та юридичними особами щодо розгляду й вирішення адміністративних справ у дусі визначеної

Конституцією України демократичної та правової держави на початку розбудови незалежної держави Україна постала дуже гостро. Це викликано багатьма чинниками. По-перше, розбудова незалежності в країні, яка стоїть на позиціях західної демократії з огляду на євроінтеграційний процес, неможлива без належного законодавчого врегулювання означених відносин, по-друге, це військова агресія Росії проти України, що значно вплинуло на прискорення реформування інституту адміністративно-процедурного права в Україні.

Таким чином, з'ясування відносин, що виникають із виконання публічною адміністрацією визначених законом функцій і завдань, між органами виконавчої влади та фізичними та юридичними особами щодо розгляду й вирішення адміністративних справ набуває сьогодні досить значної актуальності, тим більше з огляду на інтеграцію України до Європейського Союзу і війни Росії проти України.

З метою вирішення означених проблем було прийнято Закон України «Про адміністративну процедуру», а тому важливим є аналіз його положень, спрямованих на регулювання вищезгаданих відносин із метою визначення поняття, змісту й особливостей адміністративної процедури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню поняття, змісту й особливостей адміністративної процедури присвятили свої роботи чимало науковців. Серед них – В. Авер'янов, О. Андрійко, В. Бевзенко, І. Бойко, С. Братель, С. Гончарук, О. Зима, Т. Коломоєць, В. Колпаков, Р. Мельник, О. Миколенко, О. Музичук, Л. Попов, В. Погоріло, О. Фрицький, В. Ратніков, А. Філатова, Ю. Фролов та ін. Але комплексного дослідження вказаної проблематики з урахуванням тих викликів, які на сьогодні стоять перед Україною, поки не проводилося. Це свідчить про недостатню увагу до означеної проблематики вчених-правознавців.

Виклад основного матеріалу. Закон України «Про адміністративну процедуру», прийнятий 17.02.2022, призначений регулювати відносини органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, інших суб'єктів, які відповідно до закону уповноважені здійснювати функції публічної адміністрації, з фізичними та юридичними особами щодо розгляду й вирішення адміністративних справ шляхом прийняття та виконання адміністративних актів [1].

Адміністративна процедура, яка така, насамперед визначається Конституцією України, безпосередньо Законом України «Про адміністративну процедуру» й іншими законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та з урахуванням практики Європейського суду з прав людини [1]. Під час створення означеного нормативного акта були взяті за основу [2, с. 26]: Європейська хартія місцевого самоврядування [3], Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні» [4], «Про службу в органах самоврядування» [5], «Про звернення громадян» [6], рамковий Закон України «Про адміністративні послуги» [7], Закон України «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг» [8], Акт Ради Європи «Про захист особи стосовно актів адміністративних органів влади: Резолюція (77) 31 Комітету міністрів Ради Європи» [9], Акт Ради Європи «Стосовно реалізації адміністративними органами влади дискреційних повноважень: Рекомендація № R (80) 2 Комітету міністрів державам-членам» [10], Акт Ради Європи «Рекомендація № R (87) 16 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо адміністративних процедур, які зачіпають велику кількість осіб» від 17 вересня 1987 року [11], Акт Ради Європи «Рекомендація Rec (2003) 16 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо виконання рішень адміністративних і судових органів у галузі адміністративного права» від 9 вересня 2003 року [12] та інші.

Перш ніж перейти до детальнішого дослідження поняття «адміністративна процедура», варто звернутися до довідкової та юридичної літератури. Як стверджують В. Г. Гончаренко, П. П. Андрушко, Т. П. Базова, саме поняття «процедура» походить від латинського *procedo* і означає «проходжу, або просуваюсь» [13, с. 234]. Велика українська енциклопедія дає визначення поняття адміністративної процедури. Адміністративна процедура – офіційно встановлений порядок розгляду та вирішення органами публічної адміністрації справ фізичних і юридичних осіб, спрямований на прийняття адміністративного акта або укладання адміністративного договору.

За характером ініціювання розрізняють заявну (починає особа) та втручальну (починає адміністративний орган) адміністративну процедуру. Обов'язковим учасником процедури є фізична або юридична особа. Крім очевидних адресатів адміністративних актів (зокрема, заявника чи скаржника), виокремлюють ще «зацікавлених осіб», тобто осіб, які вступають в адміністративне провадження за

власною ініціативою або яких залучають за ініціативою адміністративного органу, оскільки рішення у справі може вплинути на їхні законні інтереси. У більшості розвинених країн питання загальної адміністративної процедури врегульоване окремим законом, де зафіксовано такі стандарти, як право особи бути вислуханою перед прийняттям негативного адміністративного акта, обов'язки адміністративного органу мотивувати свої рішення й зазначити порядок їх оскарження тощо. У законі також визначено інститути адміністративного оскарження, перегляду (скасування) адміністративних актів тощо. За таких умов у спеціальних (тематичних) законах зберігають у разі потреби лише особливості окремих проваджень. Перші систематизовані закони про загальну адміністративну процедуру ухвалили в Австрії (1925), Польщі та Чехословаччині (1928). Найкращими сучасними законами у Європі вважають такі закони у ФРН (1976), Нідерландах (1992) тощо [14].

Поняття адміністративної процедури вченими-адміністративістами розуміється у вузькому та широкому значеннях. У вузькому значенні термін «адміністративна процедура» розуміється як «порядок розгляду та вирішення уповноваженим органом державної влади (переважно органом виконавчої влади) конкретних індивідуальних справ, пов'язаних зі зверненнями громадян та організацій до відповідного органу з метою реалізації чи захисту своїх прав і законних інтересів... порядок розгляду скарг громадян, правила реєстрації юридичних осіб, правила видачі ліцензій, дозволу на носіння, зберігання, перевезення зброї тощо» [2, с. 29]. У широкому розумінні термін «адміністративна процедура» розуміється як «порядок здійснення органом виконавчої влади, посадовою особою встановлених для них повноважень (порядок розроблення, обговорення й прийняття правового акта, оформлення документа, що має юридичне значення, порядок прийому особи на державну службу, проходження атестації та оформлення відповідних документів, порядок розгляду матеріалів про заохочення службовців, про притягнення до дисциплінарної відповідальності; порядок оформлення контрольно-наглядової діяльності тощо» [15, с. 131; 16, с. 182–190].

Дещо схоже тлумачення дають В. Оксін та І. В. Бойко, а саме термін «адміністративна процедура», по-перше, виступає як порядок вчинення дій, спрямованих для досягнення певного результату. А по-друге, термін «адміністративний» у науці адміністративного права тлумачиться як такий, що пов'язаний з управлінням, так і той, що покликаний служити [2, с. 29; 17, с. 116–117]. В. Галунько вважає, що адміністративні процедури – це встановлений законодавством порядок розгляду та розв'язання органами публічної адміністрації індивідуальних адміністративних справ із метою забезпечення прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, нормального функціонування громадянського суспільства та держави [18, с. 276].

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про адміністративну процедуру» поняття «адміністративна процедура» – це визначений законом порядок розгляду та вирішення справи, а термін «адміністративне провадження» визначається як сукупність процедурних дій, що вчиняються адміністративним органом, і прийнятих процедурних рішень з розгляду та вирішення справи, що завершується прийняттям і в необхідних випадках виконанням адміністративного акта [1]. На думку І. Криворучко, «адміністративна процедура визначається через категорію цілісності дій публічно-адміністративного органу, що ставить за мету прийняття адміністративного акта та впровадження цього рішення в життя» [19, с. 66].

Таким чином, можемо зауважити, що адміністративна процедура – це система окремих дій, які має виконати орган публічного управління для досягнення певного результату, тобто вирішення конкретної адміністративної справи.

Основним суб'єктом адміністративно-процедурної діяльності відповідно до Закону України «Про адміністративні процедури» є адміністративний орган – орган виконавчої влади, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, їх посадова особа, інший суб'єкт, який відповідно до закону уповноважений здійснювати функції публічної адміністрації, тобто прийняти рішення (індивідуальний акт) за результатами здійснення управлінської або ж організаційно-розпорядчої діяльності [1; 19, с. 66].

Ознаки адміністративної процедури. В. Г. Перепелюк і В. Р. Біла вважають, що «ознаки та характеристики адміністративної процедури повинні формуватись, виходячи з розроблених наукою адміністративного права властивостей адміністративно-процесуальних правовідносин, серед яких варто вказати на такі: по-перше, адміністративно-процесуальні правовідносини передбачають визначеність взаємної поведінки його суб'єктів, що прописується відповідними правовими нормами. При цьому

ступінь визначеності взаємної поведінки суб'єктів залежить від змісту того чи іншого виду адміністративно-процесуальних правовідносин, зумовленого характером тієї сфери державного життя, у межах якої воно виникає. Більшою визначеністю характеризується процесуальний статус суб'єктів юрисдикційних проваджень, що складаються з приводу вирішення спорів. По-друге, реалізація будь-яких адміністративно-процесуальних правовідносин, як і правових відносин загалом, забезпечується заходами державного впливу» [20, с. 156; 21, с. 14]

Характеризуючи розуміння адміністративної процедури з метою надання їй більш деталізованої характеристики, до основних її ознак І. Бойко відносить такі: «1) правовий характер – оскільки принципи та правила, що визначають адміністративну процедуру, містяться в приписах нормативно-правових актів; 2) владний характер – виявляється в приписах суб'єктів публічного управління, які носять розпорядчий характер і є обов'язковими для інших осіб; 3) вміщує в себе сукупність норм, що регламентують як діяльність суб'єкта публічного управління, так і поведінку приватних осіб; 4) спрямованість на прийняття адміністративного акта суб'єктом владних управлінських повноважень; 5) застосовується для вирішення конкретної адміністративної справи; 6) має основним призначенням забезпечення ефективною реалізації прав приватних осіб та унеможливлення їх порушення; 7) тягне за собою настання зовнішніх наслідків – застосування процедурних правил породжує права й обов'язки осіб, які знаходяться поза системою публічного управління; 8) має безспірний характер – завдяки адміністративній процедурі вирішуються позитивні управлінські справи» [17, с. 117]. Тільки процедура розгляду скарг становить певний виняток із цих правил, оскільки в разі оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів публічного управління сторони правовідносин протистоять одна одній, оскільки у них існують різні уявлення про те, як слід вирішити конкретну адміністративну справу.

На думку М. Фролова, І. В. Ковбаса й інших, до основних визначальних ознак адміністративної процедури належать такі: «1) публічний характер та особливий суб'єктний склад – адміністративна процедура здійснюється в публічній сфері, безпосередньо пов'язана із діяльністю органів публічної адміністрації і супроводжується використанням ними відповідних владних повноважень з урахуванням публічних інтересів; 2) нормативний характер – адміністративна процедура врегульована адміністративно-правовими нормами, які чітко регламентують діяльність уповноважених органів та посадових осіб; 3) індивідуальний характер – прийняте у справі рішення стосується конкретних фізичних або юридичних осіб, що перебувають у стосунках з органами публічної адміністрації; 4) безспірний характер – предметом адміністративної процедури є індивідуальні адміністративні справи, в яких не вирішуються суперечки і не розглядаються скарги осіб на дії та рішення публічної адміністрації; 5) стадійний характер, передбачає послідовну реалізацію декількох стадій: кожна наступна стадія має своєю відправною точкою правовий результат попереднього етапу; 6) особлива спрямованість – адміністративна процедура має на меті забезпечення реалізації прав або обов'язків певного суб'єкта правовідносин у сфері державного управління; 7) адміністративна процедура завершується прийняттям відповідного нормативного акта, обов'язкового для виконання [22, с. 693; 23, с. 164; 24, с. 35; 25, с. 100].

Схожою щодо характеристики й ознак адміністративної процедури є думка Віталія Оксіня, який виділяє такі ознаки адміністративної процедури: 1) публічна функціональність діяльності різних суб'єктів; 2) реалізація органами місцевого самоврядування, органами виконавчої влади та суб'єктами громадянського суспільства як відокремлено, так і сукупно; 3) регулювання нормами права та внутрішньо-організаційними положеннями; 4) стадійність, яка поєднує окремі процедурні дії в єдине адміністративне провадження; 5) відображення процесу розгляду та вирішення безспірних індивідуальних адміністративних справ; 6) завершується офіційним прийняттям адміністративно-процедурного рішення; 7) регламентування повноважень уповноважених суб'єктів для ефективного захисту та відновлення прав, свобод і законних інтересів окремих осіб та суспільства [2, с. 32].

Висновки. Виходячи з викладеного, вище можна виділити такі важливі аспекти адміністративної процедури для діяльності органів публічного управління. Адміністративна процедура покликана: по-перше, забезпечувати організацію діяльності органів публічного управління; по-друге, гарантувати інтереси особи, а також прав, свобод фізичних та юридичних осіб; по-третє, створювати цілісний, послідовний, ефективний порядок дій органів публічного управління для прийняття управлінського рішення; по-четверте, це забезпечення гласності й відкритості виконання функцій органів публічного управління під час ухвалення та втілення організаційно-розпорядчих або ж управлінських рішень.

Крім того, можна сказати, що змістом адміністративної процедури є: учасники, якими виступають органи публічного управління (адміністративний орган та особа), особи, які сприяють розгляду адміністративної справи, стадії адміністративної процедури та адміністративні акти.

Законом також можуть бути встановлені особливості адміністративного провадження для окремих категорій адміністративних справ. Такі особливості повинні відповідати принципам адміністративної процедури, визначеним Законом України «Про адміністративну процедуру».

REFERENCES

1. Pro administratyvnu protseduru: Zakon Ukrainy vid 17.02.2022 № 2073-IX. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text>.
2. Oksin, V. (2020). Sutnist administratyvnykh protsedur vyrishennya pytan mistsevoho znachennya v Ukraini. *Visnyk Akademiyi pratsi, sotsial'nykh vidnosyn i turyzmu*, № 3-4. P. 26–34.
3. Yevropeyska khartiya mistsevoho samovryaduvannya vid 15.10.1985. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text.
4. Pro mistseve samovryaduvannya v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 21.05.1997 № 280/97-VR. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.
5. Pro sluzhbu v orhanakh samovryaduvannya: Zakon Ukrainy vid 07.06.2001 № 2493-III. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>.
6. Pro zvernennya hromadyan: Zakon Ukrainy vid 02.10.1996 № 393/96-VR. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
7. Pro administratyvni posluhy: Zakon Ukrainy vid 06.09.2012 № 5203-VI. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>.
8. Pro osoblyvosti nadannya publichnykh (elektronnykh publichnykh) posluh: Zakon Ukrainy vid 15.07.2021 № 1689-IX. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20#Text>.
9. Akt Rady Yevropy “Pro zakhyst osoby stosovno aktiv administratyvnykh orhaniv vlady: Rezolyutsiya (77) 31 Komitetu ministriv Rady Yevropy”. Retrieved from: https://pravo.org.ua/wp-content/uploads/old/files/zarub_zakon/Rec_1991.pdf.
10. Akt Rady Yevropy “Stosovno realizatsiyi administratyvnymi orhanamy vlady dyskretsiynykh povnovazhen: Rekomendatsiya № R (80) 2 Komitetu ministriv derzhavam-chlenam”. Retrieved from: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/rada_yevropy_rekomendatsiya_r_80_2_3.pdf.
11. Akt Rady Yevropy “Rekomendatsiya № R (87) 16 Komitetu ministriv Rady Yevropy derzhavam-chlenam shchodo administratyvnykh protsedur, yaki zachipayut velyku kilkist osib” vid 17 veresnya 1987 roku. Retrieved from: <https://efaidnbmnnnibpajpcglclefindmkaj/https://rm.coe.int/16804eaa5c>.
12. Akt Rady Yevropy “Rekomendatsiya Rec (2003) 16 Komitetu ministriv Rady Yevropy derzhavam-chlenam shchodo vykonannya rishen administratyvnykh i sudovykh orhaniv u haluzi administratyvnoho prava” vid 9 veresnya 2003 roku. Retrieved from: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/rec_2003_16_2003_09_09.pdf
13. Honcharenko, V. H., Andrushko, P. P., Bazova, T. P. (2003). *Yurydychni termyny: tlumachnyy slovnyk*. Kyiv: Lybid, 320 p.
14. Tymoshchuk, V. P. *Administratyvna protsedura. Velyka ukrayinska entsyklopediya*. Retrieved from: https://vue.gov.ua/Administratyvna_protседura.
15. Demsky, E. F. (2008). *Administratyvne protsesualne pravo Ukrainy*. Kyiv: Yurinkom Inter, 495 p.
16. Ihonin, R. V., Viktorchuk, M. V. (2019). Ponyattya ta osoblyvosti administratyvnykh protsedur. *Visnyk Luhanskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav imeni E.O. Didorenka*, 2, 182–190.
17. Boyko, I. V. (2017). *Administratyvna protsedura – ponyattya, oznaky i vydy. Derzhavne budivnytstvo ta mistseve samovryaduvannya*. Kharkiv: Pravo, 33, 113–122.
18. Halunko, V. V. (2011). *Administratyvne pravo Ukrainy: navch. posib.: u 2 tomakh. T. 1: Zahalne administratyvne pravo*. Kherson: PAT «Khersonska miska drukarnya». 320 p.
19. Kryvoruchko, I. (2023). Sutnist ta osoblyvosti administratyvnoyi protsedury v publichnomu upravlinni. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Derzhavne upravlinnya*, 2 (18), 64–70.
20. Perepelyuk, V. H. (2003). *Administratyvnyy protses. Zahalna chastyna: [navchalnyy posibnyk]*. Chernivtsi: Ruta, 367 p.
21. Bila, V. R. (2015). Administratyvna protsedura yak normatyvna model protsesualnykh pravovidnosyn. *Naukovyy visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu, Seriya PRAVO*, 30 (2), 12–15.
22. Frolov, Yu. M. (2013). Administratyvni protsedury: zmist ta osoblyvosti. *Forum prava*, 3, 692–698.
23. Kovbas, I. V., Kolotylo, M. Yu., Redko, O. M. (2024). Denotatsiya administratyvnoyi protsesualnoyi formy kriz pryizmu yiyi zmistu. *Aktualni pytannya yurydychnoyi nauky*, 22 (3), 162–168.
24. Kovbas, I. V. *Administratyvna protsedura: zarubizhnyy dosvid dlya Ukrainy. Publichna vlada: problemy realizatsiyi povnovazhen v umovakh voyennoho stanu ta vidbudovnoho periodu. Materialy Mizhnarodnoyi naukovopraktychnoyi konferentsiyi (22 lyutoho 2024 roku)*. P. 31–35.
25. Kovbas, I., Krainiy, P. (2023). Administratyvna protsedura za zakonodavstvom Ukrainy ta okremykh zarubizhnykh krayin (porivnyalno-pravove doslidzhennya). *Problemy zakonnosti*, 163, 93–110.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17.02.2022 № 2073-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text>.
2. Оксін В. Сутність адміністративних процедур вирішення питань місцевого значення в Україні. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*, 2020, № 3-4. С. 26–34.
3. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text.
4. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.
5. Про службу в органах самоврядування : Закон України від 07.06.2001 № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>.
6. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
7. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>.
8. Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг : Закон України від 15.07.2021 № 1689-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20#Text>.
9. Акт Ради Європи «Про захист особи стосовно актів адміністративних органів влади: Резолюція (77) 31 Комітету міністрів Ради Європи». URL: https://pravo.org.ua/wp-content/uploads/old/files/zarub_zakon/Rec_1991.pdf.
10. Акт Ради Європи «Стосовно реалізації адміністративними органами влади дискреційних повноважень: Рекомендація № R (80) 2 Комітету міністрів державам-членам». URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/rada_yevropy_rekomendaciya_r_80_2_3.pdf.
11. Акт Ради Європи «Рекомендація № R (87) 16 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо адміністративних процедур, які зачіпають велику кількість осіб» від 17 вересня 1987 року». URL: <https://efaidnbnmnnibpsajpcglclefindmkaj/https://rm.coe.int/16804eaa5c>.
12. Акт Ради Європи «Рекомендація Rec (2003) 16 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо виконання рішень адміністративних і судових органів у галузі адміністративного права» від 9 вересня 2003 року. URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/rec_2003_16_2003_09_09.pdf.
13. Гончаренко В. Г., Андрушко П. П., Базова Т. П. Юридичні терміни : тлумачний словник. Київ : Либідь, 2003. 320 с.
14. Тимошук В. П. Адміністративна процедура. Велика українська енциклопедія. URL: https://vue.gov.ua/Адміністративна_процедура.
15. Демський Е. Ф. Адміністративне процесуальне право України. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 495 с.
16. Гонін Р. В., Вікторчук М. В. Поняття та особливості адміністративних процедур. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2019. Вип. 2. С. 182–190.
17. Бойко І. В. Адміністративна процедура – поняття, ознаки і види. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. Харків : Право, 2017. Вип. 33. С. 113–122.
18. Галунько В. В. Адміністративне право України : навч. посіб. : у 2 томах. Т. 1: Загальне адміністративне право. Херсон : ПАТ «Херсонська міська друкарня». 2011. 320 с.
19. Криворучко І. Сутність та особливості адміністративної процедури в публічному управлінні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління*, 2 (18), 2023. С. 64–70.
20. Перепелюк В. Г. Адміністративний процес. Загальна частина : [навчальний посібник]. Чернівці : Рута, 2003. 367 с.
21. Біла В. Р. Адміністративна процедура як нормативна модель процесуальних правовідносин. *Науковий вісник Ужгородського національного університету, Серія ПРАВО*. Випуск 30. Том 2. 2015. С. 12–15.
22. Фролов Ю. М. Адміністративні процедури: зміст та особливості. *Форум права*. 2013. № 3. С. 692–698.
23. Ковбас І. В., Колотило М. Ю., Редько О. М. Денотація адміністративної процесуальної форми крізь призму її змісту. *Актуальні питання юридичної науки*. № 22. Том 3. 2024. С. 162–168.
24. Ковбас І. В. Адміністративна процедура: зарубіжний досвід для України. Публічна влада: проблеми реалізації повноважень в умовах воєнного стану та відбудовного періоду. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (22 лютого 2024 року). С. 31–35.
25. Ковбас І., Крайній П. Адміністративна процедура за законодавством України та окремих зарубіжних країн (порівняльно-правове дослідження). *Проблеми законності*. 2023. Вип. 163. С. 93–110.